

Dames en heren,
Jongens en meisjes,

Terwijl een paar duizend kilometer verderop Oekraïne aan puin wordt geschoten, mensen daar en op andere plekken in de wereld vechten voor hun vrijheid ...

... Herdenken wij vandaag in vrijheid allen – burgers én militairen – die in het Koninkrijk der Nederlanden of waar ook ter wereld zijn omgekomen of vermoord sinds het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, in oorlogssituaties en bij vredesoperaties.

Hier op het Raadhuisplein in Zwijndrecht en op De Manning in Heerjansdam - staan we vanavond stil bij de holocaust, de Jodenvervolgung die zes miljoen mensen op een gruwelijke manier het leven heeft gekost.

Ook vanuit Zwijndrecht zijn in de Tweede Wereldoorlog (1940-1945) Joodse mensen afgevoerd naar kampen in Nazi-Duitsland. Zogenaamd om daar te werk gesteld te worden. Voor de meeste mensen was echter de gaskamer hun lot. Weerzinwekkend! Een misdaad, die we nooit mogen vergeten.

We herdenken vanavond, 4 mei 2022, de Zwijndrechtse slagersfamilie Meijer. Vader, moeder en twee dochters. Gedeporteerd en vermoord in Auschwitz. De meisjes waren drie en twee jaar oud.

De apothekersfamilie Meijer. Apotheker Herman Meijer overleefde diverse kampen en kwam na de oorlog terug naar Zwijndrecht. Maar zijn

vrouw Charlotta en hun zoon Leo werden op 6 oktober 1944 direct bij aankomst in Auschwitz vergast.

We denken ook aan dokter Ekelmans. Op de eerste dag van de oorlog bood hij hulp aan een gewonde soldaat. Hij kwam om het leven door een Duitse handgranaat.

We herdenken gemeenteambtenaar Gerrit de Waard. Hij weigerde in 1943 mee te werken aan de arrestatie van enkele stakers. Hij werd opgepakt, vrijgelaten, later weer verraden. In 1944 is hij gefusilleerd in Kamp Vught. De prijs voor zijn dapperheid was de dood.

De oorlogsgraven in Zwijndrecht vormen een blijvende herinnering aan nog eens acht plaatsgenoten die in de Tweede Wereldoorlog hun leven hebben gegeven voor onze vrijheid. Sterke jongemannen die nog zoveel mooie plannen hadden. Ik heb hen eerder vandaag op de algemene begraafplaats, samen met enkele militaire veteranen, mijn eervolle groet gebracht. Vanavond noem ik hun namen:

Arie van Aalst. 37 jaar.

Jacob Arie Kraak. 35 jaar.

Huig de Man. 20 jaar.

Johannes de Man. 27 jaar.

Nicolaas Rijsdijk. 22 jaar.

Abraham Teeuw. 27 jaar.

Adriaan Vrijenhoek. 21 jaar.

Joost Dirk van Wingerden. 20 jaar.

Ook na de Duitse overheersing hebben oorlogen en conflicten vele mensenlevens gekost. Ook die mensen herdenken we vandaag. Zoals Gerrit Rijdsdijk, die in 1948 het leven liet in Nederlands Indië. We denken ook aan Jan van Twist. Hij kwam in 2006 om het leven bij een vredesmissie in Afghanistan. Mijn medeleven gaat bovendien naar alle Zwijndrechtenaren die in het leger hebben gediend en gelukkig nog leven. Maar wel anders. Getraumatiseerd. Met schrikbeelden die zij niet kunnen vergeten. Hun leven wordt er dagelijks door verstoord. Omdat zij vochten voor vrijheid.

Geweld en agressie teisteren nog steeds talloze plekken in de wereld. Oekraïne. Afghanistan. Yemen. Syrië.

Oorlog en geweld. Angst en onderdrukking. Ze zijn de vijand van vrijheid. Die vijand is in sommige delen van de wereld duivels doeltreffend. Steeds dichterbij.

Lieve mensen, we mogen nooit gewend raken aan de gruwelijke berichten over oorlog. Verwoeste steden. Massagraven. Een invasie uit machtswellust. Ego. Zieke geest. Een Kremlin-regime dat zijn zogenaamde vredesmissie propageert als de-nazificatie. Walgelijk!

De Amsterdamse dichter Onno-Sven Tromp geeft op zijn manier
woorden aan mijn (en misschien ook uw) emotie:

In vrijheid ligt een paradijs besloten
Wie zonder vijand leven kan die boft
Geen redeloze waanzin van een schoft
Geen dwaze gruweldaden van despoten

Als iedereen zijn kogels heeft verschoten
En alle bommen kreunend zijn ontploft
Kan dan de vrijheid worden afgestoft
En oorlog voortaan worden uitgesloten?

Het is bijna tachtig jaar geleden dat we in ons eigen land zuchtten onder
oorlogsgeweld. Onder nazificatie. Wij weten wat dat is. Wij weten ook
wat een onnoemelijk voorrecht het is dat we in Nederland - in
Zwijndrecht en Heerjansdam - al sinds 1945 gevrijwaard zijn van oorlog.
Laten we - indachtig de dramatische toestand in de wereld - onze vrijheid
koesteren als nooit tevoren. Er voor blijven vechten.

Onze vrijheid is duur betaald. Dat herdenken we vandaag. Dat anderen
sneuvelden voor onze vrijheid. Dat zullen we nooit vergeten.